

Εἰς Σπάρτης ἐπιγραφὴν ἀντιγραφείσαν ὑπὸ Fourmont (CIG 1426)

ὑπὸ

Δημητρίου Εὐαγγελίδου.

Ἐπισκευαζομένης τῆς οἰκίας Ἰω. Βλάχου, ἥτις χρησιμεύει νῦν ὡς γραφεῖον τῆς Οἰκονομικῆς ἐφορείας Λακεδαιμόνος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀμυκλῶν τῆς Σπάρτης ἀνευρέθη ἡ ὑπὸ Fourmont ἀντιγραφείσα καὶ ἐν CIG 1426 ἐκδοθεῖσα ἐπιγραφή, νέον τεκμήριον τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ Fourmont (πρβ. καὶ BSA XII 477 κέ. καὶ XIII 208 κέ.). Καταλ. ἀρ. 1001.

Αὕτη ἦτο πληρεστέρα, ὅτε οὗτος εἶδεν αὐτήν, ὅστις παρέλειψε μόνον τὸν πρῶτον στίχον, τὸν καὶ νῦν κατὰ τὸ ἥμισυ σφῶζόμενον. Εὔρε δ' αὐτὴν κειμένην «Spartae prope portam septentrionalem», ὅθεν βραδύτερον μετηνέχθη καὶ ἐνφοδομήθη ἐνθ' ἄνωτέρω πολὺ μακρὰν τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς θέσεως, συντριβεῖσα εἰς μικρότερα τεμάχια, ὧν μόνον τὸ ἀνώτερον ἀνευρέθη. Τοῦτο ἔχει νῦν ὧδε (αἱ συμπληρώσεις κατὰ CIG 1426):

ΠΟΛΙΣ
ΓΑΘΑΓΓΕΛΟΝ
ΕΙΑΣΚΑΙΒΙΟΥΣΕ
ΓΗΤΟΣΕΝΕΚΑ
ΔΕΞΑΜΕΝΟΥΤΟ
ΜΑΤΟΥΑΞΙΟΛΟ

Ἡ] πόλις
Γα. Αβι. Ἀ]γαθάγγελον
ἀνδρε]ίας καὶ βίου σε-
μνός]ητος ἔνεκα
προσ]δεξαμένου τὸ
ἀνάλω]μα τοῦ ἀξιολο-
γο]τάτου βοαγοῦ αὐτοῦ
Τιβ. Κλαυ. Πρατολάου τοῦ
Βρασιδου
Πιτανάτην].

Ὁ τιμώμενος Ἀγαθάγγελος εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ ἐν CIG 1425, ἔνθα ἀναφέρεται ὅτι ἐνίκησε πάλην ἀγενείων, καὶ φαίνεται ὅτι ἦτο ἐγκρίτου οἰκογενείας δις τιμηθεὶς. Ἐνταῦθα προσεδέξατο τὸ ἀνάλωμα ὁ Τιβ. Κλαύδιος Πρατόλαος, γνωστότατον καὶ ἐξέχον ἐν Σπάρτῃ πρόσωπον ὡς ἐκ τῶν ἐν SMC 648 καὶ AE 1892, 19 ἀριθ. 2 ἐπιγραφῶν ἐμφαίνεται. Οὗτος ἦτο βουαγὸς τοῦ Ἀγαθαγγέλου, δηλ. ἀρχηγὸς τῆς ἀγέλης ὁμηλικῶν αὐτοῦ, ἐν ἣ συγκατελέγετο καὶ ὁ Ἀγαθάγγελος καὶ ἦτις μετέσχε τῶν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ὀρθίας τελουμένων ἀγώνων (πρβ. BSA XV 52).

Κατήγετο δὲ ὁ Ἀγαθ. ἐκ τῆς Πιτάνης, ἥτις μετὰ τῆς Μεσῶας, Λιμνῶν καὶ Κυνοσοῦρας ἀπετέλου τὰς τοπικὰς ἐν Σπάρτῃ φυλάς (πρβ. Gilbert-Πολίτ. Ἐγχειρίδ. σελ. 48 καὶ Frazer Pausanias III σελ. 341). Ἐξ ἐνεπιγράφου κεράμου εὐρεθέντος ἐν Σπάρτῃ εἶναι δυνατόν νὰ ὀρισθῇ ἡ θέσις τῆς Πιτάνης ἐπὶ τόπου, ὅστις καλεῖται «Κοκκινάκι». BSA XIII 42 ἀρ. 61.

Περὶ τῆς λέξεως Ἀγαθάγγελος παρατηρητέον ὅτι μόνον κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους τοῦ Ἑλληνισμοῦ χρόνους ἀπαντᾷ. Εἶναι δὲ σύνθετος ἐξ ἐπιθέτου καὶ οὐσιαστικοῦ (ἀγαθός + ἄγγελος), ὅπερ ἢ τῶν δοκίμων γλῶσσα οὐδαμῶς ἀνέχεται προτιμῶσα τὴν παράλληλον θέσιν τοῦ ἐπιθέτου ἢ τὴν σύνθεσιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ ὡς ἀγαθὸς δαίμων, Ἄρειος Πάγος κτλ. (Τοσρέτη Σύνθετα σελ. 698). Ἐν γένει δὲ ἡ λέξις ἀγαθός σπανίως ἐν συνθέσει εὐρίσκεται, ὡς διδάσκει καὶ ὁ Cobet ἐν Λογίῳ Ἐρμῆ σελ. 268. «ἔστι δὲ ὄντως παρὰ πᾶσι τοῖς καθαρῶς ἐλληνίζουσι τὸ ἀγαθός λέξις μονήρης· καὶ αὐτὸ μὲν ἔστι μυριόλεκτον παρὰ πᾶσι, οὐδὲν δὲ πάποτε ἐξ αὐτοῦ γέγονεν οὔτε παρηγμένον οὔτε συγκαίμενον πλὴν ὀλίγων τινῶν κυρίων ὀνομάτων».

Βραδύτερον ὅμως ἀπὸ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπαντᾷ συνήθως, ὡς IG XII² 186 (Σαμοθρ.) τῆς Α' π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος, IG IX² ἀρ. 562, 12-13, Inscr. Brit. Mus. Knidos ἀρ. 848, IG III 1093, 1113, 1162, 1169 κτλ..

Κατὰ δὲ τοὺς μετέπειτα χρόνους τὸ ὄνομα Ἀγαθάγγελος πολλάκις ἐλέχθη καὶ παρ' ἡμῖν λίαν δημόδως ἐγένετο ἐκ τοῦ χρονολογικοῦ φερωνύμου βιβλίου, τοῦ ὑπὸ τύπον ἀποκαλύψεως γραφέντος ὑπὸ Πολυειδοῦς τινος, ἰσχυριζομένου ὅτι μετέφρασεν αὐτὸ γραφὴν τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἀγαθαγγέλου τινός, ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα (Ἰδ. Ἐγκυκλοπ. Λεξ. ἐν λέξ. Ἀγαθάγγελος).

Δημήτριος Εὐαγγελίδης.